

JAAMACADDA GÖTEBORG
KULLIYADDA AFAFKA IYO SUUGAANTA
P.O.B. 200 • 405 30 GÖTEBORG • ISWIIDHAN

AASAASKA NAXWAHA

AFKA SOOMALIGA

LAYLIYO DHEERAAD AH

Morgan Nilsson

Updated
24 September 2022

Valid for Autumn Term 2022

This is work in progress. Read it critically!

Feel free to contact me with comments.

morgan.nilsson@gu.se

Cutubka 1aad

Xubnaha Weerta iyo Jaadadka Erayada

---

b) Xubnaha weerta ku tilmaan xarfahan waaweyn ama midabbadan:

yeele	qurubweereed	khobar	layeele	falkaab
Y	Q	Kh	L	Fk

t) Jaadadka erayada ku tilmaan xarfahan yaryar:

m = magac, **q** = qurub, **f** = fal,
my = magacuyaal, **h** = horyaale, **s** = sifo

j) Xiriirka ka dhexeeya horyaalayaasha iyo falkaabka la xiriiran ku tilmaan fallaar.

Digaaggii waxa ay dhaleen beed badan.

Cali waxa uu lacagtii ka iibsaday lo' badan.

Lo'dii waa ay tarantay.

Carruurta waxa ay wax ku bartaan dhegeysiga.

Dadka waaweyni waxa ay wax soo baranayeen sannado badan.

Carruurta waxa ay wax ku baran karaan dugsi.

Waxa ay carruurta bartaan qoraal iyo akhrisba.

Heestan waxa tiriyey Cabdullaahi Qarshe.

Heestu waxa ay ka hadlaysaa ardayda iyo dugsiyada.

Sannad walba waxa aynu soo saarnaa laba joornaal.

Abakaskan waxa uu muujinaya tirada 99 999.

Hal maalin waxa uu sameeyey 17 safar.

Macallinku waxa uu haystay 645 buug.

Degmadii waxa ku noolaa 420 qof.

1985kii waxa uu waddankeenu soo dhoofsaday boqol kun oo gaadiid ah.

1990kii waxa uu dugsi helay 1.400 buug.

Baabuurka hore waxa ay saareen afartan iyo shan jawaan.

Warshadda caanuhu waxa ay hal bil soo saartay saddex kun oo dhalo oo caano ah.

Baabuurka labaad waxa lagu raray 250 kartoona.

Sentence Constituents and Word Classes

---

b) *Xubnaha weerta ku tilmaan xarfahan waaweyn ama midabbadan:*

yeele	qurubweereed	khobar	layeele	falkaab
Y	Q	Kh	L	Fk

t) *Jaadadka erayada ku tilmaan xarfahan yaryar:*

m = magac, **q** = qurub, **f** = fal,
my = magacuyaal, **h** = horyaale, **s** = sifo

j) *Xiriirka ka dhexeeya horyaalayaasha iyo falkaabka la xiriiran ku tilmaan fallaar.*

Digaaggii^m waxa^q ay^{my} dhaleen^f beed^m badan^s.

Cali^m waxa^q uu^{my} lacagtii^m ka^h iibsaday^f lo'^m badan^s.

Lo'dii^m waa^q ay^{my} tarantay^f.

Carruurta waxa ay wax ku bartaan dhegeysiga.

Dadka^m waaweyni^s waxa^q ay^{my} wax^m soo^q baranayeen^f sannado^m badan^s.

Carruurta^m waxa^q ay^{my} wax^m ku^h baran^f karaan^f dugsi^m.

Waxa ay carruurta bartaan qoraal iyo akhrisba.

Heestan^m waxa^q tiriye^f Cabdullaahi^m Qarshe^m.

Heestu waxa ay ka hadlaysaa ardayda iyo dugsiyada.

Sannad^m walba^s waxa^q aynu^{my} soo^q saarna^f laba^m joornaal^m.

Abakaskan waxa uu muujinaya tirada 99 999.

Hal maalin waxa uu sameeyey 17 safar.

Macallinku waxa uu haystay 645 buug.

Degmadii waxa ku noolaa 420 qof.

1985kii waxa uu waddankeenu soo dhoofsaday boqol kun oo gaadiid ah.

1990kii waxa uu dugsi helay 1.400 buug.

Baabuurka hore waxa ay saareen afartan iyo shan jawaan.

Warshadda caanuhu waxa ay hal bil soo saartay saddex kun oo dhalo oo caano ah.

Baabuurka labaad waxa lagu raray 250 kartoona.

Satsdelar och ordklasser

---

b) Xubnaha weerta ku tilmaan xarfahan waaweyn ama midabbadan:

yeele	qurubweereed	khobar	layeele	falkaab
Y	Q	Kh	L	Fk

subjekt - satspartikel - predikat - objekt - adverbial

t) Jaadadka erayada ku tilmaan xarfahan yaryar:

m = magac, **q** = qurub, **f** = fal,
my = magacuyaal, **h** = horyaale, **s** = sifo

j) Xiriirka ka dhexeeya horyaalayaasha iyo falkaabka la xiriiran ku tilmaan fallaar.

Digaaggii^m waxa^q ay^{my} dhaleen^f beed^m badan^s.

Cali^m waxa^q uu^{my} lacagtii^m ka^h iibsaday^f lo'^m badan^s.

Lo'dii^m waa^q ay^{my} tarantay^f.

Carruurtu^m waxa^q ay^{my} wax^m ku^h bartaan^f dhegeysiga^m.

Dadka^m waaweyni^s waxa^q ay^{my} wax^m soo^q baranayeen^f sannado^m badan^s.

Carruurtu^m waxa^q ay^{my} wax^m ku^h baran^f karaan^f dugsi^m.

Waxa^q ay^{my} carruurtu^m bartaan^f qoraal^m iyo^x akhris^m -ba^q.

Heestan^m waxa^q tiriye^f Cabdullaahi^m Qarshe^m.

Heestu^m waxa^q ay^{my} ka^h hadlaysaa^f ardayda^m iyo^x dugsiyada^m.

Sannad^m walba^s waxa^q aynu^{my} soo^q saarnaa^f laba^m joornaal^m.

Abakaskan^m waxa^q uu^{my} muujinayaa^f tirada^m 99 999^m.

Hal maalin waxa uu sameeyey 17 safar.

Macallinku waxa uu haystay 645 buug.

Degmadii waxa ku noolaa 420 qof.

1985kii waxa uu waddankeennu soo dhoofsaday boqol kun oo gaadiid ah.

1990kii waxa uu dugsi helay 1.400 buug.

Baabuurka hore waxa ay saareen afartan iyo shan jawaan.

Warshadda caanuhu waxa ay hal bil soo saartay saddex kun oo dhalo oo caano ah.

Baabuurka labaad waxa lagu raray 250 kartoona.

Cutubka 2aad

Qurubweereedyada iyo diiradeynta

Cali samir badan muu lahayn.

Cali waxa uu lacagtii ka iibsaday lo' badan.

Lo'dii waa ay tarantay.

Carruurey, ma nabad baa!

Dalkeenu weligii kuma uu guulaysan koobka adduunka.

Arrinkaan innaguna aad ayaan ugu hanweyn nahay.

Heestu waxa ay ka hadlaysaa ardayda iyo dugsiyada

Aqoon la'aan waa iftiin la'aan.

Coofle-Qaxar wuxuu aad u jeclaa hilibka.

Bisaddii buu miisaankii dukaanka dul dhigay

halkan soo fadhiiso

Cooflaa yaabay.

Waar Coofle, miyaad waalatay?

kaalay, wax cun

Dacawooy ma adigaa ridii iga cunay?

Anigu ri' kaama cunin

Cabdulle, diyaar ma tahay?

aad baad iiga weyn tahay

Dhakhtar Maajid wuu dhintay

Tolow Samiira ma nooshahay?

Yaa taabtay haantayda?

Immisa xoolo ayuu ku hayaa beertiisa?

Degmo ayaa waxa ku noolaa 420 oo caruur ah, 340 oo dumar ah iyo 210 oo rag ah.

Cigaal ina keen

Waan idin raacayaa

Maxaa idiin kordhay, yaase guuleystey?

Maxaad karineysaa?

Gambaro ma idiin keenaa?

Meeqa sano ayay jirtaa?

Waxay ku jirtay qolkii in cabaar ah

Waa reer aad u fiican!

Sentence particles and focus

---

sentence particles: waa, waxa, ayaa, baa, ma, ha

Cali samir badan muu lahayn. **ma**+uu > muu negative

Cali **waxa** uu lacagtii ka iibsaday **LO' BADAN**. focus waxa+uu>wuxuu

Lo'dii **waa** ay tarantay.

Carruurey, **ma** nabad **baa**! question + focus

Dalkeennu weligii kuma uu guulaysan koobka adduunka. negative

Arrinkaan innaguna aad ayaan ugu hanweyn nahay. focus

Heestu waxa ay ka hadlaysaa ARDAYDA IYO DUGSIYADA focus

Aqoon la'aan waa IFTIIN LA'AAN. focus

Coofle-Qaxar wuxuu aad u jeclaa HILIBKA. <waxa+uu focus

BISADDII baa uu miisaankii dukaanka dul dhigay focus

halkan _ soo fadhiiso command, order, IMPERATIVE

COOFLaa yaabay. Coofle+baa focus

Waar Coofle, miyaad waalatay? ma+aad>miyaad question

kaalay, wax cun imperative, order, without sentence particle

Dacawooy ma ADIGaa ridii iga cunay? question

Anigu ri' kaama cunin negative

Cabdulle, diyaar ma tahay? question

aad baad iiga weyn tahay focus

Dhakhtar Maajid waa uu dhintay focus

Tolow Samiira ma nooshahay? question

Yaa taabtay haantayda? ayo?+baa > yaa

IMMISA XOOLO ayuu ku hayaa beertiisa? ayaa uu focus

Degmo ayaa waxa ku noolaa

420 OO CARUUR AH, 340 OO DUMAR AH IYO 210 OO RAG AH.

Cigaal ina keen imperative, order → no sentence particle

Waan idin raacayaa waa+aan aan=I=jag

Maxaa idiin kordhay, yaase guuleystey? focus

Maxaad karineysaa? maxaa+aad focus

Gambarro ma idiin keenaa? question

Meeqa sano ayay jirtaa?

Waxay ku jirtay qolkii in cabaar ah

Waa reer aad u fiican!

Satspartiklar och fokus

---

6 vanligaste satspartiklarna: baa, waa, waxa, ayaa, ma, ha

waxa fokuserar det som kommer sist i meningen.

waa fokuserar på det som finns närmast efter, dvs. predikatet/ verbet

baa / ayaa fokuserar på det som finns närmast före

Cali samir badan muu lahayn. ma+uu>muu negativ

Cali waxa uu lacagtii ka iibsaday LO' BADAN. fokus

Lo'dii waa ay tarantay. fokus

Lo'dii baa ay tarantay. fokus

Carruurey, ma nabad baa! fråga + fokus

Dalkeennu weligii kuma uu guulaysan koobka adduunka. negativ

Arrinkaan innaguna AAD ayaan ugu hanweyn nahay. fokus ayaa+aan(vi)

Heestu waxa ay ka hadlaysaa ARDAYDA IYO DUGSIYADA fokus

Aqoon la'aan waa IFTIIN LA'AAN. fokus

Coofle-Qaxar wuxuu aad u jeclaa HILIBKA. fokus < waxa+uu

BISADDII buu miisaankii dukaanka dul dhigay fokus < baa+uu

Halkan soo fadhiiso ingen satspartikel pga. uppmaning, imperativ

Cooflaa yaabay. fokus < Coofle baa

Waar Coofle, miyaad waalatay? fråga < ma+aad

Kaalay, wax cun. Imperativ → ingen satspartikel!!

Dacawooy ma adigaa ridii iga cunay? fråga + focus

Anigu ri' kaama cunin negativ

Cabdulle, diyaar ma tahay? fråga

Aad baad iiga weyn tahay fokus < baa+aad

Dhakhtar Maajid wuu dhintay fokus < waa+uu

Tolow Samiira ma nooshahay? fråga

Yaa taabtay haantayda? fokus < ayo?+baa

IMMISA XOOLO ayuu ku hayaa beertiisa? fokus < ayaa+uu

Degmo ayaa waxa ku noolaa

420 OO CARUUR AH, 340 OO DUMAR AH IYO 210 OO RAG AH.

Cigaal ina keen. Imperativ → ingen satspartikel

Waan idin raacayaa. fokus

Maxaa idiin kordhay, yaase guuleystey? (ma+waxa→ maxaa/maxay+baa

Maxaad karineysaa? < maxaa aad < ma+wax+baa+aad

Ma wax baad karinaysaa?

Gambarro ma idiin keenaa? fråga

MEEQA SANO ayay jirtaa? fokus < ayaa+ay

Waxay ku jirtay qolkii in cabaar ah fokus < waxa+ay

Waa REER AAD U FIICAN! fokus

Cutubka 3aad

Oraahyada

Jirkeenu waxa uu u baahan yahay nasasho.

Dhammaan xayawaanku waxa uu u baahan yahay neefsasho.

Xayawaannada biyaha ku nooli waxa ay ka neefsadaan waafyaha.

Xayawaannadu waxa ay dhalaan ilmo yar

Xayawaannada qaarkood waxa ay dhalaan ilmo.

Ilmaha xaywaanku waxa ay ku kala duwan yihiin xagga baaxadda...

Qaar ka mid ah ilmaha xayawaanka waxba ma aragto...

Ilmaha xayawaannada qaarkood ma socon karaan...

Ilmaha xayawaannada kale waa dabaalan karaan...

Xayawaannadu waxa ay u dhintaan sababo badan.

Xayawaannada qaar waxa ay u dhintaan cudurro ama shilal.

Xayawaannada qaar waxa ay dilaan xayawaanno kale...

Xayawaannada waawayni waxa ay cunaan xayawaannada yaryar.

Jiirka, dabagaallaha iyo bakayluhu waa bahda jiirka.

Rudhayaashu waa xawayaanno yaryar...

Bahda jiirka badankoodu hilibka ma cunaan.

Geedka yari waa uu sii koraa...

Dhex geli afar iniinood oo galley ah galaaska...

Ha ku shubin quraaradda wax biyo ah.

Ku shub biyo quraaradda gunteeda...

U fiirso labada iniinood maalin walba.

Dhammaan xayawaannadani waxa ay leeyihiin lafdhabar.

Waxa aynu u qaybin karnaa shan qaybood.

Dhurwaaga iyo libaaxu waxa ay cunaan hilib.

Xayawaannadaasi waxa ay leeyihiin ilko dhaadheer iyo ciddiyo fiiqan.

Xayawaannada qoobka lehi waxa ay cunaan cawska iyo caleemaha.

Phrases

Jirkeenu waxa uu u baahan yahay nasasho.

Dibgale yeele -u

ha behov av hvile

horyaale/meeleeye = preposition

horgale = prefix utgang

Dhammaan xayawaanku waxa uu u baahan yahay neefsasho.

m +m

hory.+sido+fal

Xayawaannada biyaha ku nooli waxa ay ka neefsadaan waafyaha.

m m hy s

hy+f

dibgale yeele ee sifada -i

Xayawaannadu waxa ay dhalaan ilmo yar.

f m s

Xayawaannada qaarkood waxa ay dhalaan ilmo.

m+m

Ilmaha xayawaanku waxa ay ku kala duwan yihiin xagga baaxadda...

m+m

hy q s f m+m

qurubyo weereed: waa, waxa, baa, ayaa, ma, ha

qurubyo jiheed: soo, sii, kala, wada

Qaar ka mid ah ilmaha xayawaanku waxba ma aragto...

Ilmaha xayawaannada qaarkood ma socon karaan...

m m m f f

Ilmaha xayawaannada kale waa dabaalan karaan...

m m s f f

Xayawaannadu waxa ay u dhintaan sababo badan.

m s

Xayawaannada qaar waxa ay u dhintaan cudurro ama shilal.

Xayawaannada qaar waxa ay dilaan xayawaanno kale...

Xayawaannada waawayni waxa ay cunaan xayawaannada yaryar.

diggale yeele ee sifada –i – subject ending for adjectives

Jiirka, dabagaallaha iyo bakayluhu waa bahda jiirka.

Rudhayaashu waa xayawaanno yaryar...

Bahda jiirka badankoodu hilibka ma cunaan.

Geedka yari waa uu sii koraa...

Dhex geli afar iniinood oo galley ah galaaska...

Ha ku shubin quraaradda wax biyo ah.

Ku shub biyo quraaradda gunteeda...

U fiirso labada iniinood maalin walba.

Dhammaan xayawaannadani waxa ay leeyihiin lafdhabar.

Waxa aynu u qaybin karnaa shan qaybood.

Dhurwaaga iyo libaaxu waxa ay cunaan hilib.

Xayawaannadaasi waxa ay leeyihiin ilko dhaadheer iyo ciddiyo fiiqan.

Xayawaannada qoobka lehi waxa ay cunaan cawska iyo caleemaha.

Fraser

Jirkeenu waxa uu u baahan yahay nasasho.

hy s f
oraah faleed

jir

jirka

Dhammaan xayawaanku waxa uu u baahan yahay neefsasho.

m

Xayawaannada biyaha ku nooli waxa ay ka neefsadaan waafyaha.

m m hy s

Xayawaannadu waxa ay dhalaan ilmo yar.

m s

-u markerar subjektet i meningen

Xayawaannada qaarkood waxa ay dhalaan ilmo.

Ilmaha xaywaanku waxa ay ku kala duwan yihiin xagga baaxadda...

m + m subj. hy q s f m + m

horyaale: u, ku, ka, la

qurub weereed: waa, waxa, ayaa, baa, ma, ha

qurub jiheed: soo, sii, kala, wada

fal: ah, ahay, ahow, yahay

Qaar ka mid ah ilmaha xayawaanka waxba ma aragto...

m hy m f m m

Ilmaha xayawaannada qaarkood ma socon karaan...

m m m f f

hjälpverb – falkaaliye: karaa, lahaa, doonaa, jiray

Ilmaha xayawaannada kale waa dabaalan karaan...

m m s f f

Xayawaannadu waxa ay u dhintaan sababo badan.

m s

Xayawaannada qaar waxa ay u dhintaan cudurro ama shilal.

m m q my hy f m x m

Xayawaannada qaar waxa ay dilaan xayawaanno kale...

m m m s

Xayawaannada waawayni waxa ay cunaan xayawaannada yaryar.

m s m s

dibgalaha yeelaha ee sifada -i

Jiirka, dabagaallaha iyo bakayluhu waa bahda jiirka.

Maxamed waa macallin.

Rudhayaashu waa xawayaanno yaryar...

Bahda jiirka badankoodu hilibka ma cunaan.

Geedka yari waa uu sii koraa...

Dhex geli afar iniinood oo galley ah galaaska...

Ha ku shubin quraaradda wax biyo ah.

Ku shub biyo quraaradda gunteeda...

U fiirso labada iniinood maalin walba.

Dhammaan xayawaannadani waxa ay leeyihiin lafdhabar.

Waxa aynu u qaybin karnaa shan qaybood.

Dhurwaaga iyo libaaxu waxa ay cunaan hilib.

Xayawaannadaasi waxa ay leeyihiin ilko dhaadheer iyo ciddiyo fiiqan.

Xayawaannada qoobka lehi waxa ay cunaan cawska iyo caleemaha.

Cutubka 4aad

Weeraha iyo xiriirayaasha

---

sentence particle predicate • subordinator/conjunction

Guriga Maxamed iyo dugsiga waxa ay isku jiraan 3km 400m.

Maxamed waxa uu tegaa dugsiga waa uuna ka soo noqdaa.

Immisa dhar ayaa loo baahan yahay si loo sameeyo 23 canbuur?

Koox kastaa waxa ay isku daydaa in ay u soo hoyso koobab iyo billado dalkooda.

Haddii ay ciyaartoygeenu aad u shaqeeyaan maalin maalmaha ka mid ah ayaa ay ku guuleysan doonaan.

Waxa ay aabbaheed u sheegtay in uu isagu aanu fahmin.

Marka uu ilmo dhasho is ilaalin karimaayo.

Carruurta yar yar laga filimaayo in ay lacag soo xoojiyaan, balse waxa ay xaq u leeyihiin in ay waxbarasho helaan sida ay u dhan yihiin.

Maxaa aad u malaynaysaa in ay sheekadu ku saabsan tahay?

Ka soo qaad in aad tahay dalmarihii sheekada.

Markii hore dadku ma ay aqoon sida dabka loo sameeyo.

Dadkii hore waxa uu ahaa reer-guuraa intii uu bartay dhaqashada xoolaha.

Markii ay wax badan socdeen ayey istaageen.

Nimanku waxa ay ogaayeen in ay toddoba ahaayeen markii ay magaalada ka soo tageen.

Nin waliba mar ayuu tiriyey, laakiin tirin waliba waxa ay ka dhigtay lix.

Waxa ay la yaabeen sida ay toddoba nin u noqon waayeen.

Waxa ay ogaadeen in uusan qofna maqnayn, laakiin qof waliba waxa uu illoobayey naftiisa.

Kaalay oo naso oo waxna sii cun.

Nimankii sidii odaygu uu u sheegay ayey yeeleen.

Sidaas awgeed nin walibana waxa uu arkay in ay toddoba yihiin.

Waxa aan sifayn karnaa sida ay dadku u eg yihiin.

Sheeg sida uu u eg yahay.

Intii uu jidka sii socday dhambaal-wadihii waxa uu xaday xoogaa hilib iyo subag ah.

Markii aan furay koleyga waxaa maqnaaday dhowr wasladood.

Dhambaal-wadihii waa uu isku yaxyaxay waa uuna qirtay dembigiisii.

Waxa ayna go'aansadeen in ay arrintu halkaas ku dhammaato.

Ilmaha baranbaradu waxa ay u eg yihiin kuwa waaweyn, laakiin ma laha baalal.

Marka ay baranbaradu wasakhawdo, iyada ayaa si taxaddar leh isu nadiifisa.

Rudhayaashu waa xawayaanno yaryar oo leh ilko xoog leh oo fiiqan.

Cali waxa uu ku nool yahay meel dugsiga u jirta 4km 900m.

Haddii Maxamed uu u socdo wadada dugsiga oo uu gaaro guriga Rooble kuna soo noqdo guriga xanuun dartiis, immisa mitir ayaa uu u socday?

Waa maxay fogaanta fatuuraddu martay haddii ay garoonka ku soo wareegtay 10 jeer?

Clauses and conjunctions

---

sentence particle **predicate** • subordinator/conjunction

sentence particles: waa, waxa, ayaa, ma (maxaa, yaa)

4 prepositions: ku, ka, u, la   verb particles: sii, soo

subordinators: si, in, haddi, marka, markii, si, sida, sidii

Guriga Maxamed iyoo dugsigu waxa ay isku jiraan 3km 400m.

Maxamed waxa uu tegea dugsiga • waa uuna ka soo noqdaa.

Both clauses are main clauses, because they have sentence particles.

Immisa dhar ayaa la+u baahan yahay • si la+u sameeyo 23 canbuur?

Koox kastaa waxa ay isku daydaa • in ay u soo hoyso koobab iyo billado dalkooda.

Haddii ay ciyaartoygeenu aad u shaqeeyaan • maalin maalmaha ka mid ah ayaa ay ku guuleysan doonaan.

Waxa ay aabbaheed u sheegtay • in uu isagu aanu fahmin.

Marka uu ilmo dhasho • isma ilaalin karayo.

Carruurta yar yar laga filimaayo in ay lacag soo xoojiyaan, balse waxa ay xaq u leeyihiin in ay waxbarasho helaan sida ay u dhan yihiin.

Maxaa aad u malaynaysaa • in ay sheekadu ku saabsan tahay?

!! Ka soo qaad • in aad tahay dalmarihii sheekada.

Amar - Imperative main clause does not have sentence particle.

Markii hore dadku ma ay aqoon • sida dabka la+u sameeyo.

Dadkii hore waxa uu ahaa reer-guuraa • intii uu bartay dhaqashada xoolaha.

Markii ay wax badan **socdeen** • **ayaa** ay **istaageen**.

noun: wax, waxa, waxyaabo, waxyaabaha

qurub: waxa, waxaa

Nimanku waxa ay ogaayeen in ay toddoba ahaayeen markii ay magaalada ka soo tageen.

Nin waliba mar **ayaa** uu **tiriyey**, • laakiin tirin waliba **waxa** ay **ka dhigtay** lix.
main clause conjunction main clause

Waxa ay **la yaabeen** • sida ay toddoba nin **u noqon waayeen**.

Waxa ay **ogaadeen** • in uusan qofna **ka maqnayn**, • laakiin qof waliba **waxa** uu **illoobayey** naftiisa.

Nimankii • sidii odaygu uu **u sheegay** • **ayaa** ay **yeeleen**.

Kaalay • oo **naso** • oo waxna **sii cun**.

Sidaas awgeed nin walibana waxa uu arkay in ay toddoba yihiin.

Waxa aan sifayn karnaa sida ay dadku u eg yihiin.

Sheeg sida uu u eg yahay.

Intii uu jidka sii socday dhambaal-wadihii waxa uu xaday xoogaa hilib iyo subag ah.

Markii aan furay koleyga waxaa maqnaaday dhowr wasladood.

Dhambaal-wadihii waa uu isku yaxyaxay waa uuna qirtay dembigiisii.

Waxa ayna go'aansadeen in ay arrintu halkaas ku dhammaato.

Ilmaha baranbaradu waxa ay u eg yihiin kuwa waaweyn, laakiin ma laha baalal.

Marka ay baranbaradu wasakhawdo, iyada ayaa si taxaddar leh isu nadiifisa.

Rudhayaashu waa xawayaanno yaryar oo leh ilko xoog leh oo fiiqan.

Cali waxa uu ku nool yahay meel dugsiga u jirta 4km 900m.

Haddii Maxamed uu u socdo wadada dugsiga oo uu gaaro guriga Rooble kuna soo noqdo guriga xanuun dartiis, immisa mitir ayaa uu u socday?

Waa maxay fogaanta fatuuraddu martay haddii ay garoonka ku soo wareegtay 10 jeer?

Satser och konjunktioner

---

satspartikel **predikat** • bisatsinledare/konjunktion

Satspartiklar / Qurub weereed : waa, waxa, baa, ayaa, ma, ha

Prepositioner: u, ku, ka, la

Verbpartiklar / Qurub faleed / jiheed: soo, sii

Bisatsinledare: si, in, markii, sida, haddii, intii, sidii (substantiv)

Konjunktioner (binder ihop): -na (och), oo, laakiin, iyo

Guriga Maxamed iyo dugsigu waxa ay isku jiraan 3km 400m.

Maxamed waxa uu **tagaa** dugsiga • waa uuna **ka soo noqdaa**.

Immisa dhar ayaa la+u **baahan yahay** • si la+u **sameeyo** 23 canbuur?

Koox kastaa waxa ay isku **daydaa** • in ay u soo hoyso **koobab iyo billado dalkooda**.

dammilo Ge mig den It's I'd like

Haddii ay ciyaartoygeenu aad **u shaqeeyaan** • maalin maalmaha ka mid ah ayaa ay **ku guuleysan doonaan**.

Waxa ay aabbaheed **u sheegtay** • in **uu isagu** aanu **fahmin**.

Marka uu ilmo **dhasho** • isma **ilaalin karayo**.

Carruurta yar yar laga filimaayo in ay lacag soo xoojiyaan, balse waxa ay xaq u leeyihiin in ay waxbarasho helaan sida ay u dhan yihiin.

Maxaa **aad u malaynaysaa** • in **ay sheekadu ku saabsan tahay?**

Ka soo qaad • in **aad tahay** dalmarihii sheekada.

Amar – Imperativ – är huvudsats, men det behövs ingen satspartikel.

Markii hore dadku **ma** ay **aqoon** • sida dabka loo **sameeyo**.

Dadkii hore **waxa** uu **ahaa** reer-guuraa • intii uu **bartay** dhaqashada xoolaha.

Markii **ay** wax badan **socdeen** • ayaa ay **istaageen**.

substantiv: wax 'sak', waxa, waxyaabo, waxyaabaha

Nimanku **waxa** **ay** **ogaayeen** • in ay toddoba **ahaayeen** • markii ay magaalada **ka soo tageen**.

Nin waliba mar **ayaa** uu **tiriyey**, • laakiin tirin waliba **waxa** ay **ka dhigtay** lix.
huvudsats   konjunktion   huvudsats

Waxa ay **la yaabeen** • sida ay toddoba nin **u noqon waayeen**.

Waxa ay **ogaadeen** • in uusan qofna **maqnayn**, • laakiin qof waliba **waxa** uu **illoobayey** naftiisa.

Kaalay • oo **naso** • oo waxna **sii cun**.

Amar – Imperativ – ingen satspartikel – men de huvudsatser

Nimankii sidii odaygu uu u sheegay ayey yeeleen.

Sidaas awgeed nin walibana waxa uu arkay in ay toddoba yihiin.

Waxa aan sifayn karnaa sida ay dadku u eg yihiin.

Sheeg sida uu u eg yahay.

Intii uu jidka sii socday dhambaal-wadihii waxa uu xaday xoogaa hilib iyo subag ah.

Markii aan furay koleyga waxaa maqnaaday dhowr wasladood.

Dhambaal-wadihii waa uu isku yaxayay waa uuna qirtay dembigiisii.

Waxa ayna go'aansadeen in ay arrintu halkaas ku dhammaato.

Ilmaha baranbaradu waxa ay u eg yihiin kuwa waaweyn, laakiin ma laha baalal.

Marka ay baranbaradu wasakhowdo, iyada ayaa si taxaddar leh isu nadiifisa.

Rudhayaashu waa xawayaanno yaryar oo leh ilko xoog leh oo fiiqan.

Cali waxa uu ku nool yahay meel dugsiga u jirta 4km 900m.

Haddii Maxamed uu u socdo wadada dugsiga oo uu gaaro guriga Rooble kuna soo noqdo guriga xanuun dartiis, immisa mitir ayaa uu u socday?

Waa maxay fogaanta fatuuraddu martay haddii ay garoonka ku soo wareegtay 10 jeer?